

Natuurhistorisch Museum Rotterdam

Advies: positief, binnen budget

- ▶ Geadviseerd subsidiebedrag: € 1.065.000,-
- ▶ Gevraagd subsidiebedrag: € 1.396.000,-

Samenvatting van de aanvraag

“Het Natuurhistorisch Museum Rotterdam smeedt een tijdloze verbinding tussen verleden, heden en toekomst door de veelzijdigheid van de natuur te presenteren in pakkende verhalen. Door cultuur en natuur te verbinden zijn we een unieke, groene tak in het culturele ecosysteem van Rotterdam. Onze missie is om mensen van alle leeftijden te informeren, inspireren en activeren. Het thema natuur werpt geen drempels op – natuur is overal en van iedereen. Natuur is de basis voor een leefbare samenleving, juist ook in de stad. Het Natuurhistorisch is relevanter dan ooit, gezien de groeiende aandacht voor natuur dichtbij huis, maar ook vanwege de zorgen over afnemende biodiversiteit wereldwijd en klimaatverandering. Het publiek vraagt om betrouwbare informatie, context en handelingsperspectief rondom deze thema’s. Dat geven wij aan onze bezoekers: vorig jaar meer dan 70.000.

In 2025-2028 genereren we 50% eigen inkomsten, programmeren we jaarlijks zes wisseltentoonstellingen (naast acht vaste tentoonstellingen), voegen we 100 aanwinsten toe aan de collectie en organiseren we meer dan 100 publieksactiviteiten. Onze jonge en diverse programmaraad ‘De Nestbouwers’ behoudt zijn ruimte De Broedplaats, waarin de leden in co-creatie met museummedewerkers en externe makers twee tentoonstellingen per jaar programmeren. Met het Erasmus MC en de Maag Lever Darm Stichting maken we tentoonstellingen over de balans tussen de gezondheid van mensen, dieren en ecosystemen. Daarnaast programmeren we tentoonstellingen met verbinding tussen natuur, kunst en wetenschap, waarbij we ruimte houden voor actuele onderwerpen en goede ideeën van creatieven en makers, ook met oog voor talentontwikkeling.

In 2027 vieren wij ons eeuwfeest met verschillende activiteiten voor én met Rotterdammers. Zo ontwikkelen we een tentoonstelling over 100 jaar veranderingen in de Rotterdamse natuur. Ook laten we Rotterdamse topstukken zien die aangedragen worden door het publiek en waarbij Rotterdammers op een 100x100 cm plek hun eigen natuurhistorische verzameling kunnen tonen: in co-creatie werken we aan een groot rariteitenkabinet. Onze collectie is grotendeels digitaal raadpleegbaar, maar ontsluiten we via Expeditie Online ook voor een breder publiek. We behouden onze voortrekkersrol op het gebied van diversiteit en inclusie door activiteiten voor bijzondere doelgroepen te blijven programmeren. Met audiotours in meer talen, inclusief gebarentaal, vergroten we onze toegankelijkheid verder. Ons uitgebreide lesaanbod in natuur- en cultuuronderwijs stimuleert leerlingen van alle niveaus en typen onderwijs tot onderzoekend leren. Via tentoonstellingen en een breed aanbod aan lezingen, workshops en rondleidingen maken we cultuur en wetenschap bereikbaar voor iedereen.

We versterken onze maatschappelijke rol verder door een plek te bieden waar grote thema's met betrekking tot biodiversiteit, klimaat en gezondheid getoond en besproken worden. We ondernemen sociaal met ecologisch advieswerk door Bureau Stadsnatuur en verkennen Nationaal Park Rotterdam als een beweging die de stad groener, gezonder en wilder maakt. Doelgroepen in de wijk willen we bereiken met de nieuw te ontwikkelen BioBike. Als kenniscentrum werken we met universiteiten en hogescholen samen in onderzoeken en geven we gastcolleges om kennis over te dragen aan en in gesprek te gaan met nieuwe generaties. We zetten de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties strategisch in om wat we doen meetbaar en zichtbaar te maken."

Artistieke en inhoudelijke kwaliteit

De commissie beoordeelt de artistiek-inhoudelijke kwaliteit als zeer goed. De commissie is positief over het Natuurhistorisch Museum Rotterdam. Zij ziet een vakkundig en bruisend museum dat in 2027 zijn eeuwfeest viert en zichzelf ziet als een unieke, groene tak in het culturele ecosysteem van Rotterdam. Het Natuurhistorisch Museum werkt vanuit een heldere missie en visie, heeft veel kennis van zaken en een sterk wetenschappelijk fundament. De rol die de (wetenschappelijke) onderzoeken en adviezen van Bureau Stadsnatuur spelen in het vergroten van de biodiversiteit van de stad vindt de commissie inspirerend.

Het Natuurhistorisch Museum slaagt er volgens de commissie goed in informatieve en toegankelijke tentoonstellingen en een afwisselend publieksprogramma te maken. Daarbij zoekt het aansluiting bij actuele en relevante vraagstukken voor de stad, zoals de gevolgen van klimaatverandering en veranderingen in flora en fauna. Dankzij de inzet van het Natuurhistorisch Museum en in samenwerking met diverse partners hoopt Rotterdam in 2027 te worden uitgeroepen tot National Park City.

In de tentoonstellingen en programmering worden verleden, heden en toekomst overtuigend met elkaar verbonden. De commissie vindt de verbinding tussen kunst, natuur en wetenschap in de programmering van de Van Roonzaal mooi. Door de diversiteit in de plannen voor tentoonstellingen en programmering is de samenhang niet overal even helder.

Het Natuurhistorisch Museum bereikt door zijn gelaagdheid een breed publiek dat uiteenloopt van scholieren, wetenschappers tot gezinnen met kinderen. Uit de doelgroepenanalyse van het Natuurhistorisch Museum blijkt dat zeven van de elf doelgroepen uit het doelgroepenmodel goed bereikt worden. Het bereik onder Rotterdammers is met 42 procent van het totaal aantal bezoekers goed en illustreert de verbinding met de stad. Voor de overige drie doelgroepen ontwikkelt het Natuurhistorisch Museum in de komende periode specifieke activiteiten zoals een debat over de groene toekomst van de havenstad. Met het nieuwe programmaonderdeel de BioBike trekt het Natuurhistorisch Museum de wijk in langs een brede schare aan instellingen om bezoekers te bereiken voor wie de weg naar het museum nog niet vanzelfsprekend is. De commissie

vindt het goed dat er gerichte activiteiten voor specifieke doelgroepen op locatie worden ontwikkeld maar ziet tegelijkertijd ook hier een risico de focus te verliezen.

De commissie vindt het Natuurhistorisch museum authentiek en geloofwaardig. In zijn plannen blijft het museum in verbinding met de missie en wil betrouwbare informatie geven en inspiratie bieden voor de toekomst. De commissie ziet dat het Natuurhistorisch Museum in staat is de actualiteit op een mooie manier te vervlechten met de collectie en deze op een creatieve manier te ontsluiten voor een divers publiek. Tegelijkertijd vindt de commissie het geheel aan geplande activiteiten en tentoonstellingen soms wat willekeurig aandoen en mist het focus. Scherpe keuzes kunnen het Natuurhistorisch Museum ten goede komen.

Het Natuurhistorisch Museum biedt een toegankelijk platform om de complexe uitdagingen van deze tijd zoals biodiversiteit, klimaat en gezondheid beter te leren begrijpen en weet hiermee op lokaal, nationaal en internationaal niveau belangrijke bijdragen in de vorm van tentoonstellingen, publieksprogramma's en onderzoek te leveren.

Waarde voor de stad, de bewoner en de discipline

De commissie beoordeelt de waarde voor de stad, haar bewoners en de discipline als goed. Het Natuurhistorisch Museum heeft een divers en relevant netwerk dat van toegevoegde waarde is voor de stad. Het werkt samen met partners zoals het Erasmus MC, de Maag Lever Darm Stichting en de hoogheemraadschappen. Ook zoekt het museum aansluiting bij relevante nationale en internationale netwerken en is er volop samenwerking met andere natuurhistorische musea in Nederland. De collectie is online goed toegankelijk en de data van Bureau Stadsnatuur wordt gedeeld en openbaar gemaakt via de Nationale Databank Flora en Fauna. De commissie vindt de vele samenwerkingen inspirerend en getuigen van daadkracht. Het levert veel goede resultaten op. Toch ziet de commissie in het aangaan van zoveel samenwerkingen ook een mogelijk risico, zeker gezien de beperkte omvang van de organisatie.

De commissie ziet een nieuwsgierig en onderzoekend Natuurhistorisch Museum. Dat is onder meer zichtbaar in de tentoonstellings- en programmalijs rondom Nationaal Park Rotterdam, waarbij de stad als beschermd natuurgebied een inspirerend thema oplevert. De tentoonstelling en de programmering rondom het 100-jarig bestaan, waarin Rotterdammers een plek van één vierkante meter krijgen om hun eigen natuurhistorische verzameling te tonen vindt de commissie aansprekend. De Biobike is voor het Natuurhistorisch Museum een nieuw project om andere bezoekers te bereiken, maar de methodiek is niet vernieuwend. Hetzelfde geldt voor de samenwerking met de programmaraad Nestbouwers die volgens het Natuurhistorisch Museum zelf zorgt voor innovatie maar waar verdere uitwerking volgens de commissie ontbreekt. Veel van de projecten vindt de commissie veelbelovend maar niet heel vernieuwend of innovatief.

Het Natuurhistorisch Museum wil zijn voortrekkersrol op het gebied van inclusie in het museale veld verder versterken. De commissie juicht het toe dat het Natuurhistorisch

Museum prikkelarme en dementievriendelijke programma's ontwikkelt en zich richt op mensen met een auditieve en visuele beperking. Het Natuurhistorisch Museum zegt een inspiratiebron te willen zijn voor andere musea op het vlak van diversiteit en stelt een diverse organisatie te zijn. De commissie waardeert die ambitie, maar vindt het jammer dat de diversiteit van hun eigen personeelsbestand niet inzichtelijk wordt gemaakt. De commissie mist reflectie hierop en vindt het niet overtuigend dat het museum dit niet duurzaam verankert. Zij ziet dit als een gemiste kans, zeker in een stad als Rotterdam. De commissie heeft wel waardering dat het museum zich zegt te richten op mensen met een kleine beurs en voor de laagdrempeligheid van de programmering wat maakt dat doelgroep licht het museum goed weet te vinden. Voor de komende periode heeft het museum plannen voor meer spreiding door de stad, het aantrekken van nieuw publiek en het samenwerken met (jonge) kunstenaars. De commissie vindt dat een goed signaal.

Zakelijke kwaliteit

De commissie beoordeelt de zakelijke kwaliteit als voldoende. Het museum werkt met beperkte middelen en een relatief kleine organisatie aan een omvangrijk programma. De ruimte om zich organisatorisch te ontwikkelen is hierdoor beperkt. De commissie beoordeelt de organisatorische kwaliteit als voldoende maar is ook kritisch omdat ze de indruk krijgt dat het museum te veel van zijn mensen vraagt. Het Natuurhistorisch Museum reflecteert hier weliswaar op en geeft aan te willen voldoen aan de Fair Practice Code (FPC) maar is de naleving van de code in de aanloop naar 2025 nog niet op orde. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het bevriezen van de lonen en het niet kunnen voldoen aan de cao SGO, waarop het museum zich baseert. De commissie vindt dat het Natuurhistorisch Museum eerst de basis op orde moet brengen en daarbij scherpere keuzes maken in wat het wel en niet kan doen. De naleving van de Governance Code Cultuur is wel op orde.

De commissie ziet dat de financiering van het Natuurhistorisch Museum leunt op niet-structurele gelden. Het Natuurhistorisch Museum is zich wel bewust van deze risico's, en het maakt de organisatie kwetsbaar. De begroting oogt op zich als een realistische vertaling van de plannen, maar niet alles is even inzichtelijk. Dat het museum haar kennis via Bureau Stadsnatuur te gelde maakt vindt de commissie positief. Hoe zwaar het financiële belang van het bureau voor de organisatie weegt, valt voor de commissie helaas niet goed te beoordelen.

Het is onduidelijk hoe de opbrengsten van het bureau zich verhouden tot de inzet van financiële middelen en organisatorische capaciteit.

De commissie benadrukt dat voor de komende periode een stevige basis en een realistische programmering die past bij de mensen en de middelen van het Natuurhistorisch Museum een vereiste is. Ten aanzien van de financieringsmix stelt de commissie vast dat het Natuurhistorisch Museum 50 procent aan eigen inkomsten behaalt. De overige 50 procent van de financieringsmix bestaat uit subsidie. De incidentele inkomsten zijn buiten de begroting gelaten.

De commissie ziet dat er de afgelopen jaren met een klein team veel werk is verzet. Dit heeft geleid tot goede tentoonstellingen en programmering en veel bezoekers. Helaas had het ook rooibouw op de organisatie tot gevolg. Om de succesvolle lijn voort te kunnen zetten is het volgens het Natuurhistorisch Museum nodig om vanaf 2025 extra personeel in te zetten om zo een gezondere balans te kunnen vinden tussen werkdruk en output. De commissie onderschrijft dit.

Geadviseerd bedrag

De commissie adviseert het huidige subsidiebedrag met € 100.000,- te verhogen tot € 1.065.000,- voor de noodzakelijke en urgente versterking van de organisatie.